

บทที่ 6

การสอนทักษะการอ่านระดับประถมศึกษา

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญมากทักษะหนึ่ง และมีความจำเป็นในชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างยิ่ง การติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน ซึ่งเป็นสังคมที่ไร้พรมแดน มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นอย่างมาก การศึกษาหาความรู้ไม่จำเป็นต้องหาจากห้องเรียนหรือโรงเรียนหรือห้องสมุดเท่านั้น หากแต่สามารถหาได้จากทุกส่วนของโลก โดยที่ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปหา เพียงแค่ใช้เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเท่านั้นความรู้ทุกอย่างที่ต้องการก็จะมาสู่เราอย่างง่ายดาย และในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เช่นนั้น ทักษะที่เราใช้มากที่สุดก็คือ การอ่าน นั่นเอง

ในการอ่านนั้น เรามิได้ฝึกทักษะการอ่านเพียงในห้องเรียนหรือได้ความรู้จากการอ่านหนังสือเท่านั้น บางครั้งการเดินทางไปตามถนนหนทาง การนั่งรถ การมองไปยังสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว เราก็สามารถหาความรู้จากการอ่านได้ เช่น การอ่านป้ายประกาศ ป้ายโฆษณา ป้ายคำแนะนำ ป้ายคำเตือน ป้ายข้อควรปฏิบัติ ฯลฯ เราจะเห็นได้ว่าชีวิตประจำวันของเราในวันหนึ่ง ๆ นั้นเราต้องใช้ทักษะการอ่านอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรฝึกทักษะการอ่านให้แก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและสามารถนำทักษะไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการอ่าน

วรฤณี โสมประยูร (2539 : 121) ได้สรุปความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมอง โดยการใช้สายตาดูตัวอักษรหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ รับรู้และเข้าใจความหมายของคำหรือสัญลักษณ์แล้วสามารถแปลออกมาเป็นความหมายที่ใช้สื่อความคิด ความรู้ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียนให้มีความเข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำเอาความหมายนั้น ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญต่อคนเราในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง พอสรุปได้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาหาความรู้ทุกระดับชั้น เป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่น ๆ และเรียนรู้ความเจริญก้าวหน้าของโลกปัจจุบันได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
2. การอ่านเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และความต้องการของผู้เขียนไปสู่ผู้อ่าน
3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากสิ่งที่อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการทำงานที่กระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ดีขึ้น ทั้งยังส่งเสริมให้ผู้อ่านเกิดความคิดสร้างสรรค์ รอบรู้ และเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
4. การอ่านเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ทุกคนดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข สามารถเข้าใจผู้อื่นได้ดีขึ้น และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นระบบและราบรื่น
5. การอ่านช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน
6. การอ่านเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยไปสู่คนรุ่นหลัง ๆ ต่อไป เช่น ศิลปจารึก วรรณคดี เอกสารทางประวัติศาสตร์ เอกสารทางประเพณีและวัฒนธรรม

จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. อ่านเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำรา สารคดี บทความต่าง ๆ
2. อ่านเพื่อหารายละเอียด เช่น อ่านสารคดี ประวัติศาสตร์
3. อ่านเพื่อความบันเทิง ความเพลิดเพลิน เช่น อ่านนวนิยาย การ์ตูน วรรณคดี
4. อ่านเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. อ่านเพื่อวิเคราะห์วิจารณ์ เช่น อ่านข่าว
6. อ่านเพื่อหาข้อเท็จจริง
7. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน

8. อ่านเพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง คำแนะนำ คู่มือการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

9. อ่านเพื่อออกเสียงคำให้ถูกต้องตามอักขรวิธีและสากลนิยม ชัดเจนและมีน้ำเสียงเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

จุดมุ่งหมายในการสอนอ่าน

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้ระบุจุดมุ่งหมายในการสอนอ่านแก่ผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ให้มีความสามารถ ดังนี้

1. **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 2** เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้กลไกในการอ่านเบื้องต้น เช่น การสังเกต การกลอกกวาดสายตาจากซ้ายไปขวา การเปรียบเทียบ การจำรูปคำ มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง ชัดเจน มีความเข้าใจในการอ่านสามารถจับใจความสำคัญและตอบคำถามได้ มีนิสัยที่ดีในการอ่านและรักการอ่าน

2. **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4** เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การอ่านและสามารถนำไปใช้อ่านคำใหม่ในบทเรียนได้ มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว รวดเร็ว สามารถจับใจความสำคัญ คติวิเคราะห์วิจารณ์ใจความสำคัญ มีนิสัยที่ดีในการอ่าน รู้จักใช้พจนานุกรมรู้จักเก็บรักษาหนังสือให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ รู้จักใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและหาความเพลิดเพลินในเวลาว่าง

3. **ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6** เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการอ่าน มีทักษะในการอ่านในใจและอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว รวดเร็ว สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากเรื่องราวที่อ่านได้ สามารถจับใจความสำคัญ คติวิเคราะห์วิจารณ์ใจความสำคัญ มีนิสัยที่ดีในการอ่าน การใช้พจนานุกรม การเลือก การใช้และการเก็บรักษาหนังสือ รู้จักใช้ห้องสมุดในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและหาความเพลิดเพลินในเวลาว่าง มีความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย สามารถอ่านบท ร้อยกรองได้

หลักการสอนอ่าน

ในการสอนอ่านแก่ผู้เรียนในชั้นประถมศึกษานั้น มีหลักการสอนอ่านที่สำคัญ ๆ ที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

1. **ความพร้อมของผู้เรียน** ผู้เรียนแต่ละคนจะมีความพร้อมทางการอ่านที่แตกต่างกันไป ดังนั้น ความสามารถในการอ่านย่อมแตกต่างกันด้วย ครูผู้สอนต้องสำรวจและ

สร้างความพร้อมในการอ่านของผู้เรียนเสียก่อน เช่น การกวาดสายตา การสังเกตอวัยวะในการอ่าน

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการอ่านเป็นอย่างยิ่งประการหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างกันในด้านร่างกายและสติปัญญา

3. ความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนควรรู้และเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียน เช่น มีความอยากรู้อยากเห็น อยากริษฐ์และมีความสนใจในการอ่านเรื่องแบบใด ก็ควรจัดกิจกรรมการอ่านเรื่องแบบนั้น ๆ

4. ประสบการณ์พื้นฐานของผู้เรียน ประสบการณ์พื้นฐานของผู้เรียนทุกคนย่อมแตกต่างกันไปตามฐานะทางบ้านและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการสอนอ่าน ครูควรสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เช่น การให้ดูภาพต่าง ๆ สิ่งของต่าง ๆ หรือการไปดูของจริง จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้อย่างเข้าใจและมีความหมายสำหรับเขามากขึ้น

5. ความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียน ความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนจะแตกต่างกันตามความแตกต่างกันทางสติปัญญา ประสบการณ์ และการเรียนรู้ ผู้เรียนบางคนรับรู้ได้ดีและเร็ว ครูผู้สอนควรมีความรู้และเข้าใจในความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่จะจัดกิจกรรมการสอนอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. ส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีในการอ่าน ในการสอนอ่านซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตนั้น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการสอนอ่านที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีและมีนิสัยรักการอ่าน อาจทำได้โดยการสร้างบรรยากาศที่ดี การมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนด้วยกัน การจัดกิจกรรมการอ่านที่น่าสนใจ ใ้ใจ และตรงตามความต้องการของผู้เรียน

7. สอนวิธีการอ่านที่ถูกต้อง ครูผู้สอนควรสอนวิธีการอ่านที่ถูกต้อง การจับหนังสือ ทำนอง ทำยีน ความเร็วในการอ่าน และการรู้จักเลือกหนังสืออ่าน

8. ผู้เรียนควรได้รับข้อมูลย้อนกลับ หลังจากได้ฝึกการอ่านแล้ว ควรมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เช่น ให้ตอบคำถาม แสดงความคิด สรุปใจความสำคัญ ฯลฯ และหลังจากนั้นควรได้รับข้อมูลย้อนกลับว่าถูกต้องเพียงไร มีข้อบกพร่องอะไรบ้างเพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขตนเอง

ครูจะส่งเสริมและพัฒนานิสัยการอ่านของผู้เรียนได้อย่างไร

ครูต้องสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ เห็นประโยชน์และความจำเป็นของการพัฒนาการอ่านของเขาให้เป็นกิจวัตรการดำรงชีวิตประจำวัน ดังนี้

1. การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน คือการทำให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการอ่าน จึงควรจัดหนังสือไว้รอบตัวเขา ไม่ทำให้เขารู้สึกว่าเป็นอุปสรรคในการอ่าน สร้างและรักษาบรรยากาศให้มีความรู้สึก ว่าตัวอักษรที่ได้พบในหนังสือนั้นมีความหมายสำหรับผู้เรียนและสามารถที่จะช่วยเขาได้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สร้างความรู้สึกว่าเมื่อได้เห็นหนังสือเกิดความต้องการที่จะเปิดทันทีว่ามีเรื่องอะไรในหนังสือ ความรู้สึกดังกล่าวนี้สร้างขึ้นโดยผู้ปกครอง ครู และบรรณารักษ์

2. การทำให้การอ่านหนังสือเป็นเกมสนุกสนานสำหรับผู้เรียน มีภาพหรือสื่อประกอบ อ่านหนังสือด้วยจังหวะที่เหมือนการร้องเพลง ดังนั้นการเลือกอ่านหนังสือนิทานสนุก ๆ มีภาพช่วยเป็นสิ่งจำเป็น หนังสือควรมีเรื่องราวอันน่าสนใจ น่าสนุก เมื่ออ่านแล้วรู้สึกว่าการทำทนายให้อยากอ่าน เปิดความคิดให้กว้าง ซึ่งเป็นความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ และสำนักพิมพ์ที่จะสรรหาหนังสือดีที่ผู้เรียนสนใจให้แก่ผู้เรียน

3. เมื่อผู้เรียนมีความตระหนักว่าการอ่านและการรักการอ่านเป็นสิ่งที่ดีน่าภาคภูมิใจ ผู้เรียนควรได้รับการยกย่องชมเชย และเสริมแรงเป็นการกระตุ้นให้พฤติกรรมคงทน จนติดเป็นนิสัย

วิธีการส่งเสริมการอ่าน

การส่งเสริมการอ่าน คือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญ ความจำเป็น และเกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็นและอ่านเป็นนิสัย

1. การส่งเสริมการอ่าน มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1.1 เข้าใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากอ่านหนังสือโดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ครูเห็นว่าควรอ่าน กิจกรรมที่จัดควรจะทำให้เห็นว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญและมีประโยชน์

1.2 จูงใจ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉานและรู้เรื่องราวที่น่าสนใจและสนุกจากหนังสือที่ครูแนะหรือกล่าวถึง นอกจากจะเห็นประโยชน์แล้วยังเกิด

ความรู้สึกว่าการอ่านให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ นั้นคุ้มค่าและให้ความรู้สึกเป็นอิสระเสรีไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นช่วยอ่าน ช่วยตีความหมาย ผู้เรียนเห็นความจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนการอ่านเอง และการใช้คู่มือช่วยการอ่าน เช่น พจนานุกรมศัพท์ทวิภาษาเฉพาะ เป็นต้น ไม่เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ที่จะต้องอ่านหนังสือ

1.3 กระตุ้น เพื่อให้อยากรู้ อยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่าง เมื่ออ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็ต้องการอ่านเรื่องอื่นต่อไป มีความรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่จะขาดเสียมิได้ ให้ความรู้สึกว่าการอ่านหนังสือ นั้น ๆ ทำทนายให้อ่าน ให้วิจารณ์และประเมินค่า ต้องการนำเอาความรู้ที่ได้รับไปใช้หรือเขียนหนังสือทำนองเดียวกันให้ดีกว่าเล่มที่อ่าน

2. กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน

2.1 การเล่นนิทาน เป็นการโน้มน้าวใจให้ผู้เรียนรู้จักหนังสือนิทานดี ๆ และเป็นการเริ่มต้นปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ผู้เรียน สร้างความเพลิดเพลินและช่วยสนองความปรารถนาของผู้เรียน เพราะนิทานเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพอใจฟังเป็นที่สุด ครูควรเลือกนิทานที่เหมาะสมกับอายุของผู้เรียน ระยะเวลาในการเล่าเหมาะสม เตรียมอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการเล่นนิทาน เช่น ไม้เท้าแสดงหนังสือนิทาน ป้ายนิเทศ การแสดงหุ่น หนังสือภาพ นอกจากนี้ควรกำหนดกิจกรรมสำหรับผู้ฟังด้วย เช่น หยุดพักถาม “อะไรเอ่ย” เล่นกลเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ผู้เรียนแข่งกันพูดคำที่ลื่นพันกัน การวาดภาพเกี่ยวกับนิทาน ส่วนที่สำคัญที่สุดคือหลังจากการเล่นนิทาน ครูต้องชี้ชวนดูหนังสือ แนะนำหนังสือเกี่ยวกับนิทานเรื่องนั้น และพูดจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความอยากอ่าน

2.2 การอ่านหนังสือให้ฟัง เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านอย่างหนึ่งที่จะจูงใจผู้ฟังให้ เกิดการรักหนังสือ ต้องการติดตามเรื่องที่ได้ฟังต่อไปด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังได้ฟังการอ่านออกเสียงที่ถูกต้อง การอ่านที่ถูกวิธีและได้ฟังความไพเราะของภาษา กิจกรรมการอ่านหนังสือให้ฟังจัดได้หลายลักษณะ เช่น

- อ่านในรายการเสียงตามสาย
- อ่านหนังสือวันละหน้าหรืออ่านข่าวตอนเช้า หน้าเสาธง หน้าชั้นเรียน
- อ่านหนังสือเพื่อเป็นการแนะนำหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ หรือ

แนะนำ สิ่งพิมพ์ใหม่

- อ่านหนังสือในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา
วันปีใหม่ วันเด็ก วันครู ฯลฯ

- ประกาดการอ่านหนังสือ

2.3 การเสนอหนังสือ เป็นการเข้าใจให้ผู้เรียนต้องการอ่านและต้องการรู้เรื่องในหนังสือที่มีผู้มาเสนอให้ละเอียดกว่าที่ได้ยินได้ฟัง การเสนอหนังสือเป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งอาจจัดได้หลายรูปแบบ อาจเลือกจัดได้ตามความเหมาะสมแก่ระดับอายุของผู้เรียนและความเหมาะสมกับหนังสือเล่มนั้น ๆ เช่น

- การเล่าเรื่องจากหนังสือ โดยหยิบยกประเด็นที่น่าสนใจมาเล่า บางครั้งอาจไม่กล่าวถึงตอนจบของเรื่องนั้น ทิ้งท้ายไว้ให้ผู้ฟังหาคำตอบเองโดยการอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ

- การแนะนำหนังสือ ผู้เล่าอาจจะบอกเพียงเค้าโครงเรื่อง เน้นให้เห็นข้อดีของหนังสือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน การวิเคราะห์ตัวละคร การแนะนำจะทำด้วยวาจา หรือเขียนให้อ่านโดยปิดประกาศลงในวารสารของโรงเรียน ก็ได้

- การสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ คือการพูดคุยกันระหว่างบุคคลเกินกว่าหนึ่งคนขึ้นไป เกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งหรือหลายเล่ม ทำให้ผู้ฟังได้รับความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้นหลายด้าน

2.4 การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ เป็นการพูดคุยกันระหว่างบุคคลเกินกว่าหนึ่งคน เกี่ยวกับหนังสือเล่มหนึ่งหรือหลายเล่ม ในหัวข้อเรื่องเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน เป็นการโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยประเทืองปัญญา ผู้พูดจะต้องมีสองฝ่ายที่มีความเห็นตรงกันข้ามในเรื่องเดียวกันและผู้ฟังควรมีส่วนร่วมด้วย

2.5 การจัดนิทรรศการหนังสือ เป็นการจัดแสดงหนังสือเป็นสำคัญ อาจมีรูปภาพหรือสิ่งของประกอบ เพื่อเข้าใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและรู้จักหนังสือต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ในการจัดวางหนังสืออาจแยกตามเรื่องราวที่คล้ายคลึงกัน แยกตามรูปแบบและวิธีเขียนหนังสือ หนังสือที่นำมาแสดงอาจเป็นหนังสือใหม่หรือหนังสือที่ได้รับรางวัลหรือหนังสือที่ครูต้องการแนะนำให้แก่ผู้เรียน มีคำอธิบายย่อ ๆ เกี่ยวกับหนังสือแต่ละเล่ม เป็นการสรุปความรู้อย่างย่อ ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนหาความรู้จากหนังสือให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในภายหลัง

2.6 การจัดทำรายชื่อหนังสือที่น่าสนใจ ก่อนการจัดทำรายชื่อหนังสือ ครูควรเลือกและอ่านหนังสือจำนวนหนึ่งที่น่าสนใจหรือที่ควรรู้และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน แล้ว

จัดทำรายชื่อหนังสือซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือ ข้อมูลบรรณานุกรม เช่น เรื่องย่อ แง่คิด ประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งเรียบเรียงในรูปแบบของบรรณนิทัศน์ เขียนลงในบัตรแข็งขนาด 5x8 นิ้ว แล้วนำบัตรมาเรียงลำดับตามเนื้อเรื่องหรือตามลำดับตัวอักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง

นอกจากนี้ในการส่งเสริมการอ่าน ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการอ่าน เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ มีโต๊ะ เก้าอี้ ที่เหมาะสม มีชั้นจัดเก็บหนังสือ
2. ติดตามความก้าวหน้าเกี่ยวกับหนังสือสำหรับผู้เรียน เพื่อจะได้แนะนำให้ผู้เรียนอ่านหลาย ๆ ประเภท
3. มีความเข้าใจว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถและความสนใจในการอ่านแตกต่างกัน ครูควรใช้วิธีการกระตุ้นหรือสร้างความสนใจให้ผู้เรียนอ่านหนังสือที่ต่างกัน
4. ขอความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานและทางโรงเรียนในการส่งเสริมการอ่านของผู้เรียน เช่น ชื้อหนังสือที่เหมาะสมกับผู้เรียนเข้าห้องสมุด จัดเวลาให้ผู้เรียนเข้าใช้บริการห้องสมุด จัดมุมหนังสือในห้องเรียน
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยคำนึงถึงความสนใจ วัย และ ความสามารถของผู้เรียน เช่น ประกวดการอ่านออกเสียง การอ่านจับใจความ เล่านิทานหรือเรื่องจากหนังสือ

วิธีฝึกฝนให้ผู้เรียนอ่านโดยใช้วิจารณ์ญาณ

ครูควรฝึกให้ผู้เรียนมีโอกาอ่านสิ่งพิมพ์และข้อเขียนหลาย ๆ ประเภท เพื่อฝึกใช้วิจารณ์ญาณในการอ่าน เช่น

1. ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ช่วยให้ผู้อ่านได้รับทราบข่าวและเหตุการณ์บ้านเมืองได้อย่างรวดเร็ว ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการอ่านโดยใช้วิจารณ์ญาณได้เป็นอย่างดี เพราะบางครั้งหนังสือพิมพ์ก็มีข้อบกพร่องในด้านการใช้ภาษา ครูจึงใช้จุดนี้ชี้ให้ผู้เรียนเห็นปัญหา แล้วฝึกให้ผู้เรียนอ่านเพื่อวิพากษ์วิจารณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวและวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข่าว

2. บทความต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์และวารสาร สามารถนำมาใช้ฝึกการอ่านของผู้เรียนได้ ทั้งในด้านการพิจารณาแยกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็นและการศึกษาเจตนาของ

ผู้เขียน บทความหลายบทความชี้ให้เห็นเจตนาของผู้เขียนว่าเอนเอียงไปทางใด การมองปัญหา จึงแตกต่างกัน ผู้เรียนต้องอ่านโดยพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าผู้เขียนมีเจตนาอย่างไร

3. **โฆษณาต่าง ๆ** คำโฆษณาคือสิ่งที่จำเป็นที่ผู้เรียนควรได้ฝึกอ่านเพราะผู้เรียน ได้พบเห็นอยู่ตลอดเวลา ครูควรนำคำโฆษณาที่ชี้ให้เห็นถึงการชักจูงให้ทำในสิ่งที่มีประโยชน์กับ โฆษณาที่มุ่งแสวงหาผลกำไรมาให้ผู้เรียนศึกษา แล้วพิจารณาไตร่ตรองข้อความโฆษณานั้นว่า เป็นอย่างไร การใช้ถ้อยคำเป็นอย่างไร

การสอนอ่านในใจ

การอ่านในใจให้อ่านเนื้อหาที่เป็นเนื้อเรื่องของบทเรียน การสอนจะเน้นอ่านเพื่อความเข้าใจและให้สัมพันธ์กับการสอนฟัง พูด และเขียน ขั้นตอนการสอนอ่านในใจแต่ละระดับ มีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

1. **การอ่านออกเสียงคำใหม่ในบทเรียน** ทบทวนคำเก่าให้คล่องและรู้ความหมายของคำโดยให้อ่านจากบัตรคำ คำได้ภาพ อ่านคำใหม่จากบทเรียน อ่านชื่อเรื่อง อภิปราย และแสดงความคิดเห็น

2. สร้างจุดมุ่งหมายในการอ่าน เช่น

- อ่านเพื่อหาคำตอบ / ตอบคำถาม
- อ่านเพื่อหาข้อความสำคัญในเรื่อง
- อ่านเพื่อเล่าเรื่อง
- อ่านเพื่อสรุปความ
- อ่านเพื่ออภิปรายข้อคิดเห็น

3. **อ่านในใจ** ให้อ่านแล้วทำกิจกรรมตามจุดมุ่งหมายในการอ่านที่ตั้งไว้

4. **เขียนตามจุดมุ่งหมายในการอ่าน** หลังจากให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการอ่าน ในใจแล้วให้ผู้เรียนเขียนในลักษณะต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

5. **ให้วาดภาพตามเรื่องที่อ่าน** ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้วาดภาพตามเรื่องที่อ่าน แล้วเขียนคำบรรยายภาพ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4

1. เตรียมการอ่าน

1.1 สร้างพื้นฐานประสบการณ์การอ่าน โดยดูภาพและสนทนาเกี่ยวกับภาพ อภิปรายชื่อเรื่องและความหมาย อ่านคำใหม่ อภิปรายความหมายของคำยาก

1.2 ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน เช่น อ่านเพื่อหาคำตอบ จัดลำดับเหตุการณ์ หารายละเอียดของเรื่อง จับใจความสำคัญ สรุปความหรือย่อความ วิเคราะห์หาเหตุและผล เปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของข้อมูล แยกความคิดเห็นและข้อเท็จจริง และสามารถเขียนแผนภาพโครงเรื่องได้ตามจุดมุ่งหมายของการอ่าน

2. อ่านในใจ

2.1 อ่านในใจตลอดทั้งเรื่อง ไม่ควรแยกอ่านเป็นตอนหรือเป็นย่อหน้า และควรฝึกการอ่านเร็วด้วย

2.2 ตอบคำถามปากเปล่า เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน ตัวอย่างคำถาม เช่น

- เหตุการณ์ในเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อใด ใครเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นบ้าง
- ใครเป็นคนสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น
- อะไรเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดเหตุการณ์
- เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดผลอะไรบ้าง
- นักเรียนได้ข้อคิดอะไรจากการอ่านเรื่องนี้

3. การอภิปรายโครงเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่อง

แผนภาพโครงเรื่องเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทอ่านได้อย่างถูกต้องและเกิดความแม่นยำในการเรียนรู้ สามารถรวบรวมความคิด และข้อมูลจากการอ่านเข้าเป็นหมวดหมู่ ทำให้เห็นโครงสร้างของความคิดหรือโครงสร้างความรู้จากบทอ่านนั้นอย่างชัดเจน วิธีรวมแผนภาพโครงเรื่อง มีดังนี้

1. ครูผู้สอนแจกแผนภาพโครงเรื่อง หรือเขียนแผนภาพโครงเรื่องบนกระดานดำ แล้วให้ผู้เรียนอ่านบทอ่าน

2. ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายโครงเรื่อง (Story Structure) ตามแผนภาพโครงเรื่อง หรือแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้ร่วมกันอภิปรายเนื้อเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่อง

3. ครูผู้สอนเขียนข้อความลงในแผนภาพโครงเรื่องบนกระดานดำ หรือให้ผู้เรียนเขียนข้อความลงในแผนภาพโครงเรื่องที่แจกให้ แล้วทบทวนข้อความในแผนภาพโครงเรื่องกับบทอ่านอีกครั้ง และปรับให้สมบูรณ์

4. ผู้เรียนเล่าเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่องโดยใช้ภาษาของตนเอง และการเปลี่ยนถ้อยคำภาษาจากบทอ่านประกอบ อาจให้ช่วยกันเล่าเรื่องที่ละคน หรือที่ละตอนจนลำดับเรื่องได้ครบถ้วน

5. ผู้เรียนเขียนเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่องด้วยถ้อยคำของตนเอง อาจใช้ถ้อยคำสำนวนในหนังสือประกอบการเขียนด้วยก็ได้

6. ผู้เรียนตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยฝึกให้เขียนตอบแบบบรรยายมากกว่าให้เติมคำหรือตอบคำถามแบบปรนัย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

1. เตรียมการอ่าน การเตรียมการอ่านเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ใช้เวลาประมาณ 20 นาที จัดกิจกรรมดังนี้

1.1 สร้างประสบการณ์พื้นฐาน อาจทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

1) สนทนาเกี่ยวกับชื่อเรื่องและแนวคิดของเรื่อง

2) ดูภาพในหนังสือแล้วสนทนาเกี่ยวกับภาพ

3) เล่าเรื่องที่อ่านพอสังเขป

4) อ่านบทนำเรื่อง (ถ้ามี) เพื่อให้รู้เรื่องคร่าว ๆ

5) อ่านข้อความบางตอนที่สำคัญ แล้วอภิปรายเพื่อให้ได้ความคิด

พื้นฐาน

6) นำคำสำคัญของเรื่องมาสนทนาว่าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับคำสำคัญ

นั้นอย่างไร

7) ทดสอบเกี่ยวกับคำศัพท์

8) นำคำสำคัญเกี่ยวกับเรื่องมาทำแผนภาพเครือข่ายความหมาย

(Semantic Mapping)

9) ระดมความคิด (Brainstroming) เกี่ยวกับความรู้เดิมในเรื่องที่จะอ่าน

1.2 อ่านคำยากในบทเรียน ครูพิจารณาดูว่าคำใดบ้างที่เป็นคำยาก ความหมายยาก หรือชื่อตัวละครที่เป็นคำยาก ครูผู้สอนควรนำคำเหล่านั้นมาจัดทำเป็นใบงานหรือบัตรคำสำหรับให้ผู้เรียนฝึกอ่าน

1.3 ตั้งจุดประสงค์การอ่าน และบอกแนวทางการเรียน ครูควรบอกจุดประสงค์และแนวทางการเรียนเพื่อผู้เรียนจะได้ทราบกิจกรรมและทำกิจกรรมอย่างมีจุดมุ่งหมาย

2. การอ่านในใจ เป็นขั้นตอนของการอ่านเพื่อความเข้าใจ ดังนี้

2.1 อ่านสำรวจและตั้งคำถาม โดยอ่านบทเรียนคร่าว ๆ ใช้ทักษะการอ่านข้าม และการกวาดสายตาเฉพาะตอนที่สำคัญ (Scanning) เป็นการอ่านเร็ว ๆ แล้วตั้งคำถามครูเขียนคำถามบนกระดาน

2.2 อ่านพินิจพิเคราะห์และตอบคำถาม ผู้เรียนจะอ่านบทเรียนอีกครั้งอย่างพินิจ เพื่อหาคำตอบ จับประเด็นสำคัญ หารายละเอียดของเรื่อง หาเหตุและผลของเหตุการณ์ ลำดับเหตุการณ์ ตอบคำถามปากเปล่า แล้วอภิปรายตอนใดตอนหนึ่งที่สำคัญ

2.3 ตอบคำถามและทบทวน ผู้เรียนตอบคำถามลงสมุดและทบทวนตรวจสอบคำตอบจากบทเรียนแล้วแก้ไขคำตอบให้ถูกต้อง

3. การทำแผนภาพโครงเรื่อง เป็นกิจกรรมหลังการอ่านในใจ เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่านและนำไปสู่การพูด การฟัง และการเขียน มีขั้นตอนการสอนดังนี้

3.1 ผู้เรียนอ่านบทเรียนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

3.2 ครูเขียนแผนภาพโครงเรื่องบนกระดานดำ หรือแจกใบงาน แล้วอภิปรายบอกแนวทางการเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

3.3 แบ่งกลุ่มผู้เรียนเขียนแผนภาพโครงเรื่อง

3.4 ครูกับผู้เรียนช่วยกันเขียนแผนภาพโครงเรื่องบนกระดานดำอีกครั้งหนึ่ง เป็นแผนภาพโครงเรื่องที่สมบูรณ์

3.5 ให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งเล่าเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่องหรือให้เล่าเรื่องคนละตอน

3.6 ผู้เรียนเขียนเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่อง

3.7 ผู้เรียนตรวจสอบกับหนังสือเรียนแล้วปรับปรุงแก้ไขทั้งตัวสะกด การันต์ และสำนวนโวหาร

การสอนอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงจะต้องฝึกการอ่านให้ถูกต้อง ชัดเจน ใช้น้ำเสียงอ่านที่เหมาะสม สามารถแบ่งวรรคตอนการอ่านได้ถูกต้อง อ่านไม่ตะกุกตะกัก หรือตกหล่น สามารถจำคำอ่านได้แม่นยำ ไม่อ่านสะกดคำไปที่สะคำ และจะต้องอ่านด้วยความชื่นชม ในการสอนอ่านออกเสียงมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้สามารถอ่านได้ถูกต้องตามอักขรวิธีและตามความนิยม
  2. เพื่อให้อ่านได้ชัดเจน การเน้นเสียง การเว้นวรรคตอน จังหวะ ถูกต้อง
  3. เพื่อให้สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้
  4. เพื่อฝึกให้น้ำเสียงที่อ่านเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน
- สำหรับขั้นตอนการสอนอ่านออกเสียงแต่ละระดับชั้นมีดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2

1. ฝึกอ่านออกเสียงคำใหม่ในบทเรียน
2. อ่านออกเสียงคำที่ออกเสียงยาก เช่น คำควบกล้ำ อักษรนำ
3. ครูผู้สอนอ่านให้ฟังเป็นตัวอย่าง
4. อ่านตามครูที่ละวรรคหรือที่ละบรรทัด
5. ฝึกอ่านออกเสียงเป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม
6. ฝึกอ่านออกเสียงตามลำพังหรืออ่านกับเพื่อน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4

1. ฝึกอ่านออกเสียงคำใหม่หรือคำยากจากบัตรคำ ให้จำคำได้แม่นยำและอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว
2. อ่านออกเสียงจากแบบฝึกอ่าน ซึ่งจะเป็นแบบฝึกเกี่ยวกับการอ่านมาตราตัวสะกด คำควบกล้ำ อักษรนำ ฯลฯ
3. อ่านออกเสียงจากบทอ่าน การอ่านไม่จำเป็นต้องอ่านทั้งเรื่อง อาจแบ่งตอนหรือย่อหน้าก็ได้ ให้อ่านตามขั้นตอน ดังนี้
  - 3.1 อ่านออกเสียงคำยาก หรือคำใหม่ จากบัตรคำหรือในบทเรียนจนคล่อง
  - 3.2 ครูอ่านออกเสียงให้ผู้เรียนฟังและสังเกตการแบ่งวรรคตอน

3.3 ผู้เรียนแต่ละคนอ่านสำรวจก่อนและถ้ามีคำใดอ่านไม่ได้ให้ถามเพื่อนหรือครูหรือใช้สะกดคำช่วยและฝึกอ่านแบ่งวรรคตอนให้ถูกต้อง

3.4 ผู้เรียนฝึกอ่านกับครูเป็นรายบุคคล เป็นแถว หรือเป็นกลุ่ม

3.5 ผู้เรียนจับคู่กันอ่านหรืออ่านเป็นกลุ่ม

3.6 ผู้เรียนฝึกอ่านตามลำพังจนคล่องและจำคำได้แม่นยำ

3.7 หลังจากอ่านออกเสียงแล้วให้ผู้เรียนคัดข้อความที่ชอบลงสมุด ฝึกเขียนตามคำบอก แต่งประโยค วาดภาพแล้วเขียนคำบรรยายประกอบภาพ และประเมินการอ่านออกเสียงร่วมกัน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

1. ครูให้ผู้เรียนอ่านสำรวจบทอ่านก่อน เพื่อฝึกด้วยตนเอง และสำรวจคำยากที่ยังอ่านไม่ได้ และครูควรนำคำยากมาให้ผู้เรียนฝึกอ่านอีกครั้งจนคล่อง

2. ครูสาธิตการอ่านให้ผู้เรียนฟัง ผู้เรียนดูหนังสือและสังเกตการอ่าน การเว้นวรรคตอน การใช้น้ำเสียงในการอ่าน ครูสาธิตการอ่านประมาณ 1 ตอนหรือ 1 ย่อหน้า

3. ผู้เรียนฝึกอ่านกับครู โดยอ่านเป็นแถว เป็นกลุ่ม หรืออ่านที่ละคนสลับกันไป

4. ผู้เรียนฝึกอ่านกับเพื่อน และช่วยกันแก้ไข

5. ผู้เรียนฝึกอ่านตามลำพังด้วยตนเองจนคล่อง

6. หลังการฝึกอ่านออกเสียงแล้ว ให้เลือกทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ดังนี้

6.1 ฝึกอ่านโดยกำหนดตัวละครให้อ่านเช่นเดียวกับการเล่นละครวิทยุ

6.2 ฝึกอ่านแบบการอ่านข่าวหรืออ่านบทความ

6.3 การเขียน คิด นำคำแต่งประโยค

6.4 วาดภาพประกอบข้อความจากหนังสือแล้วเขียนบรรยายภาพ

การอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่สำคัญในการสอนอ่าน เป็นการอ่านเพื่อต้องการให้ทราบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร สำคัญตรงไหน

ขั้นตอนการอ่านจับใจความที่ควรฝึก

1. อ่านเรื่องราวผ่าน ๆ โดยตลอด เพื่อให้รู้ว่าเป็นเรื่องอะไร จุดใดเป็นจุดสำคัญของเรื่อง
2. อ่านให้ละเอียด ทำความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่ควรหยุดอ่านระหว่างเรื่องเพราะจะทำให้ความเข้าใจขาดตอน ไม่ต่อเนื่อง
3. อ่านซ้ำตอนที่ไม่มีเข้าใจ และตรวจสอบความเข้าใจในข้อความบางตอนให้แน่นอนและถูกต้อง
4. ตอบคำถามสั้น ๆ ใคร ทำอะไร ที่ไหน อาจทำโน้ตย่อสั้น ๆ เพื่อทดสอบความเข้าใจของตนเอง
5. เรียบเรียงใจความสำคัญของเรื่องด้วยตนเอง

กิจกรรมที่นำมาใช้ประกอบบทเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ควรมีลักษณะดังนี้

1. จูงใจและสร้างความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
2. ช่วยให้เกิดพัฒนาการทางด้านความคิด
3. ส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน
4. ช่วยในการฝึกทักษะทางภาษาและทบทวนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ
5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถที่มีอยู่
6. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินและผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียน
7. ฝึกความรับผิดชอบ และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติตามระเบียบและกฎเกณฑ์
8. ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความสามัคคี รู้จักการเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน
9. ช่วยให้ผู้ครูได้เห็นพฤติกรรมของผู้เรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
10. ประเมินผลการเรียนและการสอนอ่าน

การสอนอ่านบทร้อยกรอง

ในหนังสือเรียนภาษาไทย จะมีบทร้อยกรองทุกบทเพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกอ่าน โดยการสอนอ่านบทร้อยกรองควรดำเนินการดังนี้

1. แนะนำบทร้อยกรองและแนะนำการอ่านตามลักษณะคำประพันธ์
2. สังเกตการใช้คำในแต่ละวรรค การสัมผัส
3. รวมเป็นกฎของการแต่ง เป็นแผนผังของการแต่งบทร้อยกรอง
4. ครูอ่านให้ฟัง
5. ผู้เรียนฝึกอ่านด้วยเสียงธรรมชาติ
6. ผู้เรียนฝึกอ่านเป็นทำนองเสนาะ
7. ทำกิจกรรมหลังฝึกอ่าน เช่น คิด เขียน หาคำคล้องจอง อภิปรายหาข้อคิด
8. ส่งเสริมการท่องจำบทร้อยกรอง

วิธีการอ่านบทร้อยกรองตามหลักเกณฑ์นั้น ย่างได้ ๔ แบบ คือ

1. อ่านด้วยเสียงธรรมชาติ หรืออ่านเหมือนอ่านร้อยแก้ว แต่เว้นวรรคและมีจังหวะ

ตามคำสัมผัส เวลาอ่านอาจเคาะจังหวะไปด้วย เช่น

โลกเรา/วันนี้	มักมี/แปลกแปลก
ผิดกับ/แรกแรก	ที่โลก/เกิดมา
ดีกราม/บ้านช่อง	หอห้อง/โสภา
ดีกสูง/เทียมฟ้า	ปานแข่ง/ดวงดาว
นักปราชญ์/ทั้งหลาย	มากมาย/คิดแต่ง
สร้างยาน/ตัดแปลง	ส่งขึ้น/สู่อาว
เดินทาง/ไปมา	เวลา/ไม่ยาว
เที่ยวไป/ทุกคราว	ไม่มี/ทุกข์ทน

2. อ่านเป็นทำนองเสนาะหรืออ่านเป็นทำนองตามฉันทลักษณ์ ซึ่งมีวิธีการอ่านให้เสียงสูง ต่ำ หนัก เบา เอื้อนเสียงและเน้นสัมผัสให้ชัดเจน ไพเราะ มีจังหวะและคลื่นเสียงเป็นกังวานขึ้นลง ทำให้เกิดอารมณ์คล้ายตาม กำหนดเสียงนั้น ๆ การสอนอ่านทำนองเสนาะควรยึดหลัก ดังนี้

2.1 ครูต้องอ่านบทร้อยกรองให้ได้ทุกประเภทเพื่ออ่านให้ผู้เรียนฟังเป็นตัวอย่างได้ หรือถ้าครูอ่านไม่ได้จริง ๆ ควรมีเทปบันทึกเสียง เพื่อใช้เปิดให้ผู้เรียนฟัง แต่อย่างไร

ก็ตาม ถ้าครูสามารถอ่านทำนองเสนาะให้ผู้เรียนฟังได้เอง ย่อมมีผลดีกว่าการใช้เทปบันทึกเสียง เพราะเป็นการเพิ่มศรัทธาของผู้เรียนต่อครู และเป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพของครูด้วย

2.2 เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่ากัน ครูจึงควรสอนตามความสามารถของเขา ไม่ควรบังคับจนเกินไปเพราะจะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายและเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่านทำนองเสนาะ

2.3 ครูควรสอนอ่านร้อยกรองให้สนุกสนาน มีชีวิตชีวา บทใดสามารถแสดงท่าทางประกอบได้ก็ควรให้ผู้เรียนได้แสดง เพื่อความสนุกสนาน

2.4 ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านทำนองเสนาะให้ผู้เรียนสนใจยิ่งขึ้น

- จัดประกวดการอ่านทำนองเสนาะในโอกาสต่าง ๆ
- จัดแสดงละครตามเนื้อเรื่องของบทร้อยกรอง เช่น เรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพลาญงามทูลขอโทษขุนแผน เรื่องสังข์ทองตอน พระสังข์หนีนางพันธุรัต

- จัดการแสดงอื่น ๆ เช่น เพลงพวงมาลัย เพลงเกี่ยวข้าว

ในการสอนอ่านบทร้อยกรองแก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ครูผู้สอนควรได้เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากผู้เรียนยังมีประสบการณ์ในการอ่านน้อย และบทร้อยกรองก็มีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทก็มีวิธีการในการอ่านที่แตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ตาม ในการสอนอ่านบทร้อยกรองต่าง ๆ ควรดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมือนกัน ซึ่งมีดังนี้

1. ให้ผู้เรียนอ่านบทร้อยกรองในใจ เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาว่าเป็นบทร้อยกรองประเภทใด มีทำนองอ่านอย่างไร มีคำศัพท์ใดบ้างที่ยังไม่ทราบความหมาย บทร้อยกรองกล่าวถึงอะไร หรือมีใจความว่าอย่างไร

2. ให้ผู้เรียนศึกษาความหมายของคำ และวิธีการอ่าน

3. อ่านเป็นจังหวะ โดยให้เคาะจังหวะไปด้วย อาจใช้วิธีดังนี้

- อ่านพร้อมกันทั้งชั้น
- ผลัดกันอ่านแถวละบรรทัด
- ผลัดกันอ่านแถวละวรรค
- อ่านทีละคน

4. อ่านเป็นทำนองเสนาะตามฉันทลักษณ์ โดยใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง ถ้าเป็นบทร้อยกรอง ประเภทที่ผู้เรียนยังไม่เคยเรียนมาก่อน ครูต้องอ่านนำเป็นตัวอย่าง

5. ถ้าผู้เรียนกลุ่มใดหรือคนใดยังอ่านไม่ถูกต้อง ควรรีบแก้ไข โดยอาจให้เพื่อนช่วยแก้ไขหรือครูเป็นผู้แก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ

6. แบ่งกลุ่มผู้เรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อบทร้อยกรองที่อ่าน เช่น ไพเราะของบทร้อยกรอง คำศัพท์และความหมาย การใช้ถ้อยคำ สำนวน ความประทับใจ ความซาบซึ้ง และข้อคิดที่ได้จากบทร้อยกรอง

7. ให้จดข้อคิด สำนวน คำคม ภาษิต ฯลฯ ที่ได้จากบทร้อยกรองไว้ในสมุดภาษาไทย เพื่อไว้นำไปใช้

8. ปรับปรุงการอ่านของผู้เรียนให้ดีขึ้น ไพเราะ อาจใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกเสียงอ่านของผู้เรียนไว้ แล้วเปิดให้ฟังเพื่อหาข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข

การสอนอ่านเป็นคำ

การสอนอ่านเป็นคำเป็นการสอนให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงคำเป็นคำๆ ไป ผู้เรียนเรียนรู้คำด้วยการจำ โดยการฟังเสียงอ่านของครู แต่ผู้เรียนอาจไม่สามารถจำแนกได้ว่าคำต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบด้วยพยัญชนะอะไร สระอะไร การสอนเป็นคำควรสอนควบคู่ไปกับความหมายของคำนั้น ๆ การสอนให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายทำได้หลายวิธี เช่น ให้ดูของจริง รูปภาพ ทำกิริยาท่าทาง การยกตัวอย่าง รูปประโยค ใช้ปริศนาคำทาย การบอกใบ้ การใช้คำอธิบาย การให้คำจำกัดความ การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนอ่านคำได้เป็นอย่างดี

การสอนแจกลูกและสะกดคำ

การสอนแจกลูก หมายถึง การออกเสียงคำที่ประสมด้วยเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด โดยมีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงหลักแล้วเปลี่ยนเสียงสระไปตามลำดับหรือเปลี่ยนเสียงตัวสะกดไปที่ละมาตรา เช่น

กะ กา กิ กี่ กี้
จง จัง จาง จิง จิ้ง
บัน บาน บิน บีน บิ้น

หรือการออกเสียงคำที่ประสมด้วยพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และตัวสะกด โดยมีเสียงสระเป็นหลักแล้วเปลี่ยนเสียงพยัญชนะต้นหรือเสียงตัวสะกด เช่น

ดั่ง จั่ง บั่ง ปั่ง

ริน ริม ริก รีบ

การสอนแจกลูกควรสอนตามลำดับความยากง่ายให้เหมาะสมกับการสอนอ่าน ซึ่งทำได้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. สอนให้ฟังเสียงการแจกลูกและการออกเสียงคำก่อน โดยให้ฟังคำต่าง ๆ ที่มีระดับเสียงเดียวกัน ใช้แบบฝึกหัดรวมกลุ่มคำพยัญชนะที่ออกเสียงเหมือน ๆ กัน เช่น กา มา นา ตา ปา

2. ฝึกฟังแยกเสียงเหมือนกันและแตกต่างกัน โดยสังเกตเทียบเสียงต่าง ๆ ให้ผู้เรียนหัดฟังว่าข้อความที่เพื่อนหรือครูพูดมานั้น มีคำอะไรบ้างที่มีเสียงเหมือนกันและแตกต่างกัน เช่น ยา ขา ลา हा पा

3. ฝึกออกเสียงปากเปล่าตามครู

4. ให้ผู้เรียนเห็นคำที่จะเรียนแล้วแจกลูก

5. ฝึกเขียนควบคู่ไปกับการแจกลูก

การสอนอ่านโดยวิธีแจกลูก มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การแจกลูกควรเป็นเพียงวิธีหนึ่งของการสอนอ่านคำ

2. คำหรือพยางค์ที่สอนแจกลูกควรมีความหมาย

3. ควรคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน

4. ควรสอนเมื่อเห็นโอกาสที่จะสอนได้ ไม่ควรจำกัดเวลาว่าจะสอนเมื่อใด

5. ควรสอนวิธีแจกลูกควบคู่ไปกับวิธีอื่น

6. การสอนแจกลูกไม่จำเป็นต้องสอนทุกคำ เพราะคำบางคำมีวิธีสะกดเป็นพิเศษ ต้องจำทั้งคำ เช่น กี่ กษัตริย์

การสะกดคำ หมายถึง การออกเสียงตามพยัญชนะและสระที่ประสมกันเป็นคำ rl.h.4 no - อา - งอ - กาง หรือจะสะกดทีละชั้น เช่น กอ-อา-กา-กา-งอ-กาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอน

การสอนสะกดคำเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การเขียนหนังสือได้อย่างถูกต้อง เด็กจะเขียนคำและสะกดคำได้อย่างถูกต้องนั้นต้องอาศัยทักษะ และนิสัยของการพูด การฟัง และการอ่านที่ดี การสอนสะกดคำควรมีฝึกโดยให้ความหมายของคำไปด้วย

การสอนอ่านอักษรนำ

1. การสอนอ่านคำที่มีอักษรนำในระยะที่ผู้เรียนพบคำเหล่านี้ใหม่ ๆ ให้สอนอ่านเรียงตัวทั้งตัวนำและตัวตาม เช่น

หนา อ่านว่า หอ - นอ - อา หนา

หมู อ่านว่า หอ - มอ - อู หมู

2. ส่วนอักษรนำบางคำที่ตัวตามไม่ผันเสียงตามตัวนำให้สอนอ่านเป็นคำ เช่น อย่า อยู่ อย่าง อยาก

3. ให้เรียนรู้และอ่านอักษรนำต่าง ๆ ได้แก่ ส ข ถ ฉ นำ ในขั้นแรกให้ผู้เรียนฝึกเทียบเสียง เช่น

นาม - สนาม

นม - ขนม

น้ำ - ถน้ำ

นวน - ฉนวน

เวลาอ่านให้อ่านออกเสียงคำที่มีอักษรนำคล้ายมี ห หนา และออกเสียงตัวนำเป็นเสียง อะ กิ่งเสียง เช่น

สนาม อ่านว่า สะ - หนาม

ขนม อ่านว่า ขะ - หนม

ถน้ำ อ่านว่า ถะ - หนา

ฉนวน อ่านว่า ฉะ - หนวน

การสอนอ่านคำควบกล้ำ

1. เรียนรู้ตัวพยัญชนะที่นำมาควบกล้ำกับพยัญชนะตัวอื่นแล้วออกเสียงกล้ำกัน โดยใช้สระตัวเดียวกันมี 3 ตัว คือ ร ล ว

2. เรียนรู้การออกเสียงตัวอักษรควบกล้ำต่าง ๆ โดยฝึกให้อ่านเทียบเสียงคำที่ไม่มีตัวควบกล้ำ เช่น

ไต - ไตร

ไก - ไกล

แต - แตร

คำ - คำ

กาด - กวาด

คาม - ความ

3. อักษรควบไม่แท้อาจสอนเป็นคำ ๆ ได้เพราะมีไม่มาก เช่น ทราบ ทราย ทราม
ทรุด โทมม จริง สรวม ไชร์

การสอนอ่านคำที่มีตัวการ์นต์

คำบางคำมีตัวอักษรที่ไม่ต้องการออกเสียงจะมีเครื่องหมายการ์นต์ (˘) กำกับไว้
สำหรับผู้เรียนที่เพิ่งเริ่มเรียนจะพบคำที่มีไม้ทัณฑฆาต (การ์นต์) เพียงไม่กี่คำ อาจสอนให้จำ
เป็นคำ ๆ ได้ แล้วครูอธิบายให้ผู้เรียนทราบว่า ถ้านำไม้ทัณฑฆาตไปวางบนตัวใดจะไม่ออก
เสียงตัวนั้น และมักจะเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีหรือสันสกฤต เช่น สัปดาห์ วันจันทร์ เวลา
สอนอ่านครูอาจปิดตัวการ์นต์ไว้แล้วให้ผู้เรียนออกเสียงคำ

การสอนผันวรรณยุกต์

1. ฝึกผันอักษรกลาง 3 เสียง โดยใช้วรรณยุกต์ 2 รูปคือ ' (ไม้เอก) ˆ (ไม้โท)
ก่อน เช่น

กา ก่า ก้า

2. ฝึกผันอักษรสูง เช่น ขา ข่า ข้ำ ต่อจากการผันอักษรกลาง เพราะว่าเสียง
วรรณยุกต์ เอก , โท ของอักษรสูงเหมือนเสียงวรรณยุกต์เอก , โท ของอักษรกลาง จะทำให้สอน
ได้ง่ายกว่าที่จะสอนผันอักษรต่ำก่อน

3. ฝึกผันอักษรต่ำด้วยวรรณยุกต์ 2 รูปเช่น

มา ม่า ม้า

นา น่า น้า

4. ฝึกผันอักษรกลาง อักษรสูง อักษรต่ำ คละกันให้ผู้เรียนจำได้แม่นยำ เช่น

จาง จ่าง จ้าง

ขาง ข่าง ข้าง

ยาง ย่าง ย้าง

การสอนให้ผู้เรียนผันอักษรกลางเพียงสามเสียงก่อนนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนผันอักษรสูงและอักษรต่ำไม่ผิด เมื่อผู้เรียนสามารถผันอักษรกลาง อักษรสูง และอักษรต่ำ สามเสียงนี้ได้แล้ว จึงให้ผู้เรียนผันอักษรกลางให้ครบทั้งห้าเสียง ได้แก่ จา จ่า จ้า จั จ๋า

การสอนอ่านคำที่มีตัวสะกด

คำที่มีตัวสะกดในภาษาไทยมี 8 แม่ คือ แม่กก แม่กค แม่กข แม่กง แม่กน แม่กม แม่เกย แม่เกอว มีแนวการสอนอ่านดังนี้

1. สอนคำที่มีตัวสะกดแต่ไม่ปรากฏรูปสระ เช่น คำว่า คน กน จน ชน ชน ขน ผล โดยการเปรียบเทียบกับคำที่เคยพบ หรือโดยการใช้สื่อการเรียนการสอนช่วยในการอ่าน เช่น แป้นหมุนประสมอักษร สมุดประสมอักษร แถบเลื่อนประสมอักษร และให้อ่านตามรูปที่เห็น คือ ค - น -คน

2. สอนคำที่มีสระเดี่ยว โดยเทียบคำที่มีตัวสะกดกับคำที่ไม่มีตัวสะกด เช่น

บา - บาน   ขา - ชาย

สา - สาว   แก - แกง

3. สอนคำที่มีสระประสม

3.1 เปรียบเทียบคำที่มีตัวสะกดกับคำที่ไม่มีตัวสะกดเป็นคู่ ๆ เช่น

เขีย - เขียน   เรือ - เรือน

เรี่ย - เรียง   เชื้อ - เชือก

3.2 เปรียบเทียบคำที่มีตัวสะกดด้วยกัน เช่น

เขียง เรียง เวียง เตียง

เรือน เชือน เตือน เตือน

4. สระที่เปลี่ยนรูปไปเมื่อมีตัวสะกด ให้จำเป็นคำ และเทียบเสียงเพื่อให้รู้จักวิธีการอ่านและเขียน เช่น

สระเอะ -   เป็น เห็น เย็น เอ็น

สระอัว -   สวย รวย มวย นวย

สระเออ -   เลย เคย เมย เขย   เเดิน เมิน เกิน เชิญ

ฝึกให้ผู้เรียนสังเกตว่า คำที่มีไม้ไต่คู้เสียงของคำจะสั้นลง และสระอัว เมื่อมีตัวสะกดไม้หันอากาศจะหายไป

5. การอ่านคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราสอน ให้ผู้เรียนรู้จักว่ามีพยัญชนะตัวใดบ้างที่ใช้สะกดในมาตราแม่ต่าง ๆ ได้ และใช้แบบฝึกอ่านให้ฝึกอ่าน มาตราตัวสะกดที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา ได้แก่

แม่กก	สะกดด้วย	ก ข ค ฅ
แม่กบ	สะกดด้วย	บ ป พ ฟ ภ
แม่กน	สะกดด้วย	น ญ ณ ร ล พ
แม่กด	สะกดด้วย	จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ด ต ถ ท ษ ศ ษ ส

6. คำที่มีตัวสะกดบางตัวแตกต่างจากคำอื่นเป็นพิเศษ ควรสอนให้อ่านเป็นคำและจำ ได้แก่

ตัวสะกดที่มีสระอิ เช่น ญาติ ชาติ อนุมัติ สมบัติ บัญญัติ
 ตัวสะกดที่มีสระอุ เช่น เกตุ เหตุ ชาติ เมรุ
 ตัวสะกดที่มีพยัญชนะสองตัว เช่น บุตร สมุทร จักร เมตร บาทร ลิตร
 มิตร

ตัวอย่างกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอ่าน

กิจกรรมบูรณาการ

จุดประสงค์

เพื่อฝึกทักษะในการอ่าน

สื่อที่ใช้

- บัตรคำ เขียนคำที่ครูต้องการฝึกทักษะ เช่น คำใหม่ในบทเรียน คำยาก คำที่มักเขียนผิด คำควบกล้ำ คำที่มีตัวสะกดในมาตราต่าง ๆ
- กล่องใส่บัตรคำทำด้วยกล่องกระดาษตกแต่งให้สวยงามเหมือนตู้ไปรษณีย์

วิธีจัดกิจกรรม

- แจกบัตรคำให้ผู้เล่นคนละ 1 ใบ
- ให้ผู้เล่นนำบัตรคำไปใส่ตู้ไปรษณีย์แล้วกลับมานั่งเป็นวงกลม
- ให้ผู้เล่นคนหนึ่งไปหยิบบัตรคำจากตู้ไปรษณีย์มา 1 ใบนำไปให้เพื่อนคนใดก็ได้

แล้วกลับไปนั่งที่เดิม

4. ให้ผู้เล่นที่รับบัตรคำอ่านบัตรคำให้คนอื่นอ่านตามแล้วไปหยิบบัตรคำใบใหม่มาส่งให้เพื่อนคนอื่น 1 คน ตนเองกลับไปนั่งที่เดิมและนำบัตรคำที่อ่านแล้วกลับไปด้วย
5. ให้ผู้เล่นปฏิบัติเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ตามความเหมาะสมหรืออยู่ในดุลยพินิจของคุณ
6. ถ้าผู้เล่นคนใดอ่านคำในบัตรคำไม่ได้ให้เพื่อนช่วยเหลือสะกดคำอ่านได้

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม

1. บัตรคำควรทำไว้ให้มากกว่าจำนวนผู้เล่น
2. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมอาจร้องเพลงที่เหมาะสมประกอบด้วยก็ได้ จะช่วยให้บรรยากาศสนุกสนานยิ่งขึ้น
3. ผู้เล่นที่จะนำบัตรคำไปส่งให้เพื่อนนั้น พยายามอย่าส่งให้ซ้ำคนที่เคยได้รับบัตรคำแล้วเพื่อจะได้ร่วมกิจกรรมกันอย่างทั่วถึง

กิจกรรมปิดตาหาคู่

จุดประสงค์ เพื่อฝึกทักษะในการอ่าน

- สื่อที่ใช้
1. บัตรคำเขียนคำที่ครูต้องการฝึกทักษะ
  2. หน้ากากหรือผ้าเช็ดหน้าใช้สำหรับปิดตาผู้เล่น
  3. นกหวีด

วิธีจัดกิจกรรม

1. ให้ผู้เล่นอาสาสมัคร 1-3 คน ออกมาหน้าห้องแล้วปิดตาหรือสวมหน้ากาก
2. ให้ผู้เล่นที่เหลือหยิบบัตรคำคนละ 1 ใบแล้วยืนเป็นวงกลมล้อมรอบคนที่ปิดตา
3. ให้ผู้เล่นร้องเพลงเดินเป็นวงกลมจนกว่าครูจะเป่านกหวีดให้หยุดจึงหยุดยืนอยู่กับที่
4. ให้ผู้เล่นคนที่ปิดตา เดินไปจับตัวเพื่อนคนละ 1 คน ผู้เล่นคนที่ถูกจับตัวต้องยกบัตรคำชูขึ้นพร้อมทั้งอ่านดัง ๆ ทีละคน ให้คนอื่นอ่านตาม
5. ให้เพื่อนที่ถูกจับตัวนั้นมาเป็นผู้ปิดตาแทนแล้วปฏิบัติเช่นเดิม
6. ถ้าผู้เล่นคนใดอ่านคำในบัตรคำไม่ได้ให้เพื่อนช่วยเหลือในการสะกดคำอ่านได้

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม

1. บัตรคำที่อ่านแล้วไม่ควรนำมาใช้อีกเพื่อจะได้ฝึกอ่านคำอื่นบ้าง โดยมีบัตรคำสำรองไว้มาก ๆ
2. ในการร้องเพลงเดินเป็นวงกลมนั้น ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป อาจจะเป่านกหวีดช่วงกลางเพลงก็ได้เพราะถ้าร้องจนจบเพลงจะเสียเวลานานเกินไป
3. อาจให้ผู้อ่านบัตรคำแสดงท่าทางตามความหมายของคำในบัตรคำก็ได้